

Barbara Ostrowska*

Bezpieczeństwo w miastach odgrywających istotną rolę w turystyce (na przykładzie miast wojewódzkich w Polsce)

Turystyka miejska

W historii rozwoju turystyki miasta zawsze odgrywały bardzo ważną rolę, będąc głównym celem podróży lub miejscem zatrzymywania się w czasie dłuższych wyjazdów. Ruch turystyczny kieruje się do różnych typów ośrodków miejskich. Turyści odwiedzają licznie zarówno stolice państw, duże metropolie, centra administracyjne i handlowe, wielkie i małe miasta historyczne, ośrodki kulturalne, miasta związane z kultem religijnym, miasta uzdrowiskowe, przemysłowe, miasta rozrywki i hazardu, ośrodki w obszarach nadmorskich, górskich oraz jezior, miasta będące węzłami komunikacyjnymi, jak i małe miasta, a często także prowincjonalne miasteczka.

Turystyka miejska jest pojęciem określającym złożony system turystyki w mieście, na który składają się wszystkie uwarunkowania i przejawy aktywności turystycznej występujące na tym obszarze, tak z punktu widzenia atrakcyjności turystycznej przestrzeni miasta, form ruchu turystycznego, jak i infrastruktury turystycznej¹.

Atrakcyjność turystyczna decyduje w dużej mierze o rozmiarach i strukturze ruchu turystycznego. Podstawowe elementy atrakcyjności turystycznej miast to:

- architektura, zwłaszcza zabytkowa i układ urbanistyczny miasta,
- atmosfera miasta oraz obiekty kulturalne (muzea, teatry, opery, galerie, kina),
- obiekty sakralne, dzielnice etniczne, festiwale,

* Barbara Ostrowska – dr, Wydział Stosunków Międzynarodowych, Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego.

¹ M. Mika, *Turystyka miejska*, [w:] *Turystyka*, red. W. Kurek, Warszawa 2007, s. 320.

- potencjał naukowy i akademicki, centra konferencyjne,
- centra handlowe, obiekty gastronomiczne, luksusowe hotele oraz obiekty rozrywkowe i sportowe,
- węzeł komunikacyjny (port lotniczy, port morski, dworzec kolejowy lub autobusowy).

Atrakcyjność turystyczna miasta ma złożony charakter, rangę atrakcyjności miasta wyznaczają walory oraz zróżnicowane funkcje miasta. Ta złożoność określa bardzo wiele motywów decydujących o chęci odwiedzenia miasta. Główne motywy odwiedzania miast to: zwiedzanie, uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych, religijnych i sportowych, spotkaniach biznesowych, konferencjach, targach, zakupy i odwiedzanie bliskich, edukacja oraz załatwianie różnych spraw osobistych.

Szczególne role przypada miastom historycznym, posiadającym zachowaną zabudowę zabytkową. W recepcji ruchu turystycznego ważną rolę odgrywa centralna śródmiejska dzielnica miasta, która zazwyczaj zasięgiem przestrzennym obejmuje dzielnice historyczne miast, np. dzielnica staromiejska Krakowa. Skupienie w śródmieściu zabytków architektury, obiektów kulturalnych i rozrywkowych, usług handlowych, noclegowych, gastronomicznych oraz transportowych przyczynia się do koncentracji ruchu turystycznego w tym obszarze, tworząc tzw. centralne dzielnice aktywności turystycznej TBD (ang. *tourist business district*)².

Centralna dzielnica aktywności turystycznej stanowi niejako wizytówkę miasta, a dbanie o jej estetykę i zagospodarowanie pośrednio świadczy o stopniu zainteresowania władz miejscowych rozwojem turystyki. Współcześnie w turystyce upatruje się szansę rozwoju społeczno-gospodarczego wielu ośrodków miejskich. Eksploracja miasta przez turystów wymaga przygotowania na odpowiednim poziomie usług zaspokajających potrzeby turystów, wymaga dbania o czystość i estetykę, a przede wszystkim wymaga zabezpieczenia poczucia bezpieczeństwa.

Baza hotelowa w miastach wojewódzkich w Polsce

Baza noclegowa uznawana jest za główny wskaźnik zdolności recepcyjnej danego regionu czy miejscowości. Wielkość oraz struktura rodzajowa i przestrzenna podaży miejsc noclegowych wiąże się przede wszystkim z występowaniem walorów turystycznych i ich rangą oraz rodzajem popytu. Rozmieszczenie zasobów bazy noclegowej w Polsce nie jest równomierne. Blisko połowa wszystkich miejsc noclegowych jest zlokalizowana w czterech województwach o dużych walorach turystycznych, takich jak:

² *Ibidem*, s. 325.

zachodniopomorskie, małopolskie, pomorskie i dolnośląskie. Warto zwrócić uwagę, że w poszczególnych województwach miasta wojewódzkie mają bardzo zróżnicowany udział w podaży miejsc noclegowych. Na przykład w Warszawie koncentruje się 82,2% całej podaży miejsc hotelowych województwa mazowieckiego. Znaczna koncentracja bazy hotelowej występuje także w Krakowie – 67,9% województwa małopolskiego, w Poznaniu – 46,8% województwa wielkopolskiego, w Łodzi – 45,9% województwa łódzkiego i w Białymstoku – 44,1% województwa podlaskiego. W Zielonej Górze znajduje się zaledwie 13,5% miejsc hotelowych województwa lubuskiego, w Katowicach – 17,9% województwa śląskiego, w Rzeszowie – 18,1% województwa podkarpackiego, zaś w Gdańsku – 21,8% województwa pomorskiego. W innych dużych miastach, takich jak Bydgoszcz, Wrocław, Szczecin, Opole, Lublin skupia się od 25 do 40% miejsc hotelowych danego województwa³.

Działalność hotelowa jest szczególnie podatna na czynniki rynkowe. Wszelkie zmiany zachodzące w sytuacji gospodarczej czy politycznej oddziałują na zmiany w popycie na usługi hotelowe i turystyczne. Występujące załamania koniunktury gospodarczej tworzą tendencję do oszczędności w wydatkach, zarówno prywatnych, jak i całej sfery gospodarczej, w tym szczególnie związanych z podróżami służbowymi i turystycznymi.

Wśród miast wojewódzkich największą liczbę miejsc hotelowych (18 084) posiada Warszawa oraz Kraków (13 862). Kolejnymi miastami wojewódzkimi w rankingu miejsc hotelowych są miasta Poznań, Wrocław oraz Szczecin. Liczba turystów ogółem korzystających z noclegów w hotelach oraz liczba turystów zagranicznych potwierdza znaczenie funkcji turystycznej stolicy kraju oraz kolejno miast Krakowa, Wrocławia, Poznania i Szczecina.

Miejsca noclegowe oraz liczbę turystów korzystających z noclegów w hotelach w miastach wojewódzkich w 2007 roku przedstawia tabela 1 oraz rysunki 1, 2 i 3.

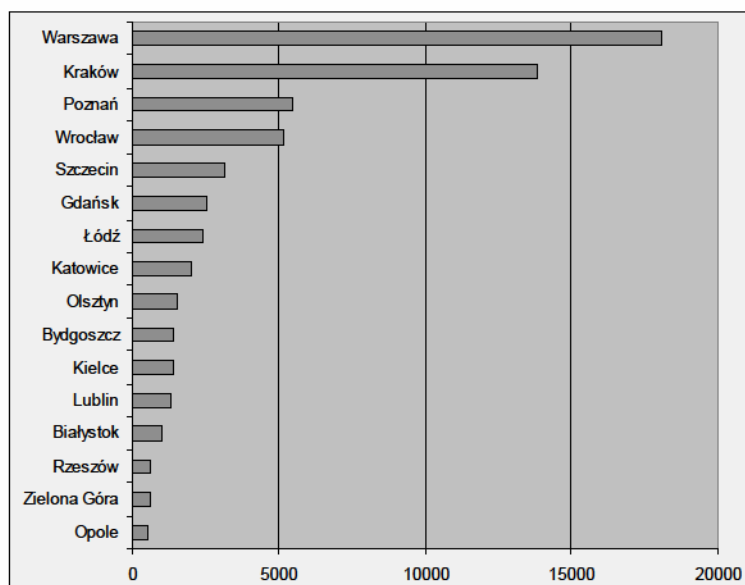
³ *Turystyka w 2007 roku. Informacje i opracowania statystyczne GUS*, Warszawa 2008.

Tabela 1. Miejsca noclegowe w hotelach oraz korzystający z noclegów w hotelach w miastach wojewódzkich w 2007 roku.

Miasto	Miejsca noclegowe w hotelach	Korzystający z noclegów w hotelach	Korzystający z noclegów w hotelach turyści zagraniczni
Warszawa	18 084	1 759 075	731 095
Białystok	1025	103 833	30 331
Bydgoszcz	1447	104 431	13 640
Gdańsk	2542	195 621	109 331
Katowice	2025	166 966	58 672
Kielce	1446	85 010	9047
Kraków	13 862	1 168 227	722 639
Lublin	1328	129 905	42 781
Łódź	2405	231 926	63 237
Olsztyn	1531	104 913	25 271
Opole	543	42 925	13 209
Poznań	5490	436 539	148 361
Rzeszów	615	55 959	12 450
Szczecin	3155	305 131	141 820
Wrocław	5143	511 765	214 626
Zielona Góra	592	49 808	11 934

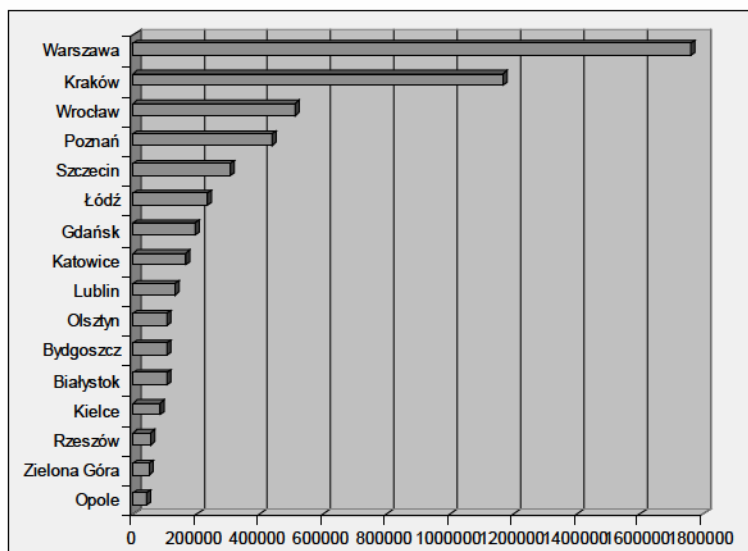
Źródło: *Turystyka w roku 2007. Informacje i opracowania statystyczne GUS*, Warszawa 2008, *Miasta wojewódzkie. Podstawowe dane statystyczne*, GUS, Poznań 2008 oraz *Miasta w liczbach*, stat.gov.pl.

Rysunek 1. Miejsca noclegowe w hotelach w miastach wojewódzkich w 2007 roku.

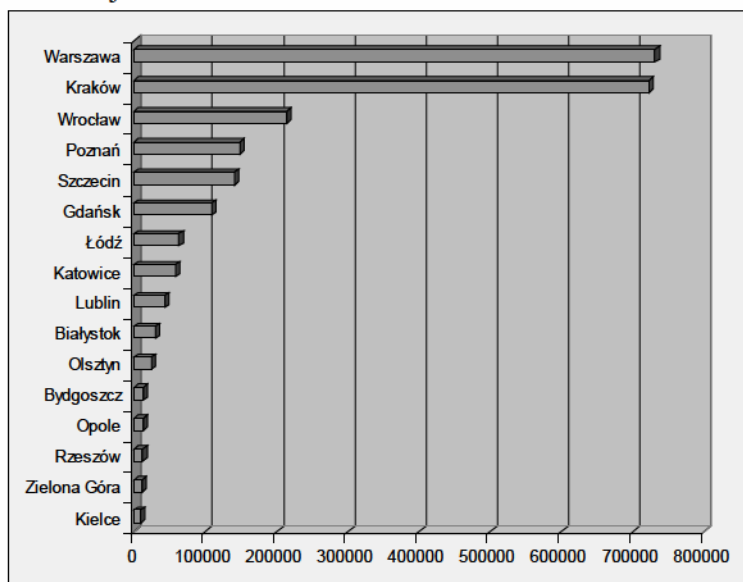
Źródło: opracowanie własne na podstawie tabeli 1.

Rysunek 2. Turyści korzystający z noclegów w hotelach w miastach wojewódzkich w 2007 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie tabeli 1.

Rysunek 3. Turyści zagraniczni korzystający z noclegów w hotelach w miastach wojewódzkich w 2007 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie tabeli 1.

Bezpieczeństwo turystów w miastach wojewódzkich w Polsce

Bezpieczeństwo to stan, który daje poczucie pewności i gwarancje jego zachowania. Bezpieczeństwo jest naczelną potrzebą człowieka i grup społecznych, a także podstawową potrzebą państw i systemów międzynarodowych. Bezpieczeństwo, odznacza się brakiem ryzyka, utraty czegoś szczególnie dla człowieka cennego – jak zdrowia, życia, pracy, szacunku, uczuć, dóbr materialnych i niematerialnych. Brak bezpieczeństwa wywołuje niepokój i poczucie zagrożenia.

Wyróżnia się rodzaje bezpieczeństwa ze względu na⁴:

- obszar, jaki obejmuje – bezpieczeństwo globalne, międzynarodowe, regionalne, narodowe,
- stosunek do obszaru państwa – bezpieczeństwo zewnętrzne i wewnętrzne,
- dziedzinę, w jakiej występuje – bezpieczeństwo militarne, polityczne, energetyczne, ekologiczne, informatyczne, społeczne, kulturowe, fizyczne i socjalne, strukturalne i personalne.

Wyznacznikiem poziomu i jakości życia w miastach jest stan bezpieczeństwa ich mieszkańców oraz osób przyjezdnych. Poziom ten zależy od wielu czynników społecznych, zakresu i skali patologii, które występują na danym obszarze, a także od stopnia ingerencji lokalnych służb, odpowiedzialnych za wykrywanie i resocjalizację. Dane o charakterze liczbowym, których źródłem w dużej mierze są statystyki policyjne, mówią tylko o rozmiarach patologii, które dotyczą życia codziennego mieszkańców danej społeczności i osób przyjezdnych.

Zdarzenia kryminalne takie jak: kradzieże, włamania, uszkodzenie mienia, pobicie, rozbój, występują najczęściej z udziałem młodych ludzi. Ważnym więc środkiem zapobiegawczym przeciw tego typu incydentom jest wprowadzenie odpowiedniego monitoringu miejsc największych skupisk ludności miejscowej oraz odwiedzających miasto. Monitoring wizyjny miast nabiera w ostatnich latach coraz to większej wartości. Monitoring wizyjny miast instalowany jest praktycznie we wszystkich ważniejszych miejscach publicznych, takich jak: dworce lotnicze, kolejowe i autobusowe, stacje metra, placówki bankowe, szkoły, urzędy, ulice i place oraz ważne obiekty. Monitoring służy nie tylko do ochrony obywateli przed drobnymi przestępstwami, ale również coraz częściej zaawansowane instalacje monitoringu służą jako pewnego rodzaju zabezpieczenie przed atakami terrorystycznymi. Urządzenia z reguły tak są montowane, aby były dobrze widoczne, a nawet rzuciły się w oczy. Taki montaż kamer ma

⁴ P. Soroka, *Strategia bezpieczeństwa zewnętrznego Polski*, Warszawa 2006, s. 20.

na celu odstraszać potencjalnych przestępców, z drugiej zaś strony, w razie zagrożenia umożliwić szybkie znalezienie się we fragmencie przestrzeni będącej pod nadzorem, a więc gwarantującej większe bezpieczeństwo.

Nasuwa się pytanie, czy w polskich dużych miastach żyje się bezpiecznie? Czy miasta wojewódzkie, które często są miejscem odwiedzin turystów, nie stanowią zagrożenia dla odwiedzających?

Przeprowadzone badania na temat *Poczucia bezpieczeństwa mieszkańców wielkich miast*⁵ pokazują poziom współczynnika nasilenia przestępczości w Polsce i dużych miastach w latach 1991, 2000 i 2005.

Ranking polskich miast wojewódzkich według współczynnika nasilenia przestępczości przedstawia tabela 2 oraz rysunek 4.

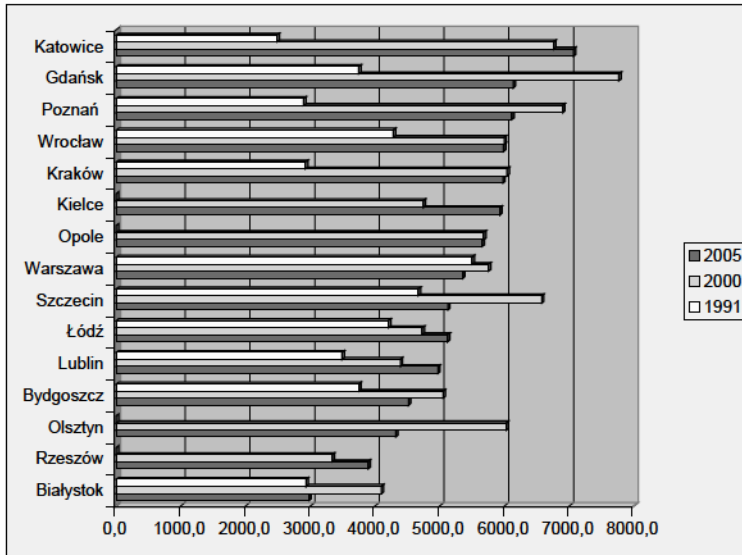
Tabela 2. Współczynnik nasilenia przestępczości w miastach wojewódzkich w Polsce w roku 1991, 2000 i 2005.

1991			2000			2005		
Lp.	Miasto	Współczynnik	Lp.	Miasto	Współczynnik	Lp.	Miasto	Współczynnik
	Polska	2261,0		Polska	3278,4		Polska	3617,0
1	Warszawa	5498,2	1	Gdańsk	7767,8	1	Katowice	7063,7
2	Szczecin	4666,3	2	Poznań	6897,5	2	Gdańsk	6133,7
3	Wrocław	4280,9	3	Katowice	6758,3	3	Poznań	6109,2
4	Łódź	4205,1	4	Szczecin	6573,6	4	Wrocław	5983,4
5	Gdynia	4061,2	5	Gorzów	6248,8	5	Kraków	5974,2
6	Bydgoszcz	3750,8	6	Kraków	6038,0	6	Kielce	5926,6
7	Gdańsk	3745,3	7	Olsztyn	6025,9	7	Opole	5649,8
8	Lublin	3487,1	8	Wrocław	5991,9	8	Warszawa	5353,2
9	Częstochowa	3157,3	9	Warszawa	5749,9	9	Zielona Góra	5193,2
10	Białystok	2931,9	10	Opole	5676,4	10	Gorzów	5156,6
11	Gliwice	2925,4	11	Bydgoszcz	5048,9	11	Szczecin	5120,9
12	Kraków	2920,0	12	Kielce	4743,4	12	Łódź	5116,4
13	Poznań	2896,4	13	Łódź	4724,2	13	Lublin	4968,7
14	Katowice	2481,3	14	Radom	4451,0	14	Bydgoszcz	4515,1
15	Sosnowiec	2372,6	15	Lublin	4388,2	15	Olsztyn	4317,0
16	Bytom	1959,1	16	Białystok	4097,4	16	Rzeszów	3890,9
17	Zabrze	1894,6	17	Rzeszów	3339,2	17	Białystok	2977,0

Źródło: *Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców wielkich miast...*, op. cit., s. 56.

⁵ *Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców wielkich miast. Kraków na tle innych miast europejskich*, red. K. Krajewski, Kraków 2008, s. 56.

Rysunek 4. Współczynnik nasilenia przestępczości w miastach wojewódzkich w Polsce w roku 1991, 2000 i 2005.

Źródło: opracowanie własne na podstawie tabeli 2.

W Polsce w 2005 roku wskaźnik przestępstw na 100 tys. mieszkańców wynosił 3617, podczas gdy w Niemczech – 8045,7, a w uchodzącej za bezpieczną Szwecji, aż 13 785.

Analiza danych zawartych w tabeli 1 pokazuje, że miasto Kraków wśród miast wojewódzkich zajmuje relatywnie dość wysoką, niestety niechlubną pozycję, jeśli chodzi o nasilenie przestępczości ujawnionej. Zarówno w 2000 roku, jak i 2005 roku było to piąte miejsce, wśród szesnastu miast wojewódzkich, mimo że w 2005 roku odnotowano w Krakowie spadek współczynnika nasilenia przestępczości.

Interesujące jest, że Warszawa, miasto, które w 1991 roku było na pierwszym miejscu spośród miast dotkniętych problemem przestępczości, od 2000 roku było już na ósmej pozycji. Współczynnik nasilenia przestępczości w Krakowie był w 2000 roku o 5% wyższy niż w Warszawie, a w roku 2005 przewyższał wskaźnik dla Warszawy aż o 11,6%. W 1991 roku współczynnik nasilenia przestępczości w Warszawie wynosił 5498,2, podczas gdy w tym samym roku w Krakowie – 2920,0. Warszawa miała wówczas wyższe niż Kraków nasilenie przestępczości ujawnionej i to niemalże dwukrotnie (aż o 94,7%) i aż o 143,2% wyższe niż przeciętna ogólnopolska. Na początku lat dziewięćdziesiątych Warszawa wykazywała największe nasilenie przestępczości ujawnionej wśród miast w Polsce. Kraków zajmował wówczas dwunaste miejsce i pozostawał miastem relatywnie mało zagroż-

żonym przestępczością. W ciągu następnych kilkunastu lat sytuacja uległa zasadniczej zmianie, wręcz odwróceniu. Z badań przeprowadzonych przez zespół Krzysztofa Krajewskiego⁶ wynika, że w latach 1996–2004 zagrożenie przestępczością w Krakowie powiększyło się w sposób wyraźniejszy niż w skali ogólnopolskiej, po czym w roku 2005 doszło do bardzo znacznego jej spadku, o wiele większego niż w skali krajowej. W latach 1996–2005 Kraków, tak jak i inne miasta polskie, w większym stopniu koncentrował na swym terenie przestępczość, niż działało się to przed rokiem 1990. Pamiętać jednak należy, że przedstawione wskaźniki dotyczą przestępczości ujawnionej. W latach 2000–2005 niektóre z polskich miast wojewódzkich odnotowały niezwykle spektakularne spadki nasilenia przestępczości ujawnionej. Szczególnie wyróżnia się pod tym względem Olsztyn, który z siódmego miejsca w roku 2000 spadł na miejsce piętnaste w roku 2005, odnotowując spadek współczynnika przestępczości o niemalże 30%. Podobnie spadek o 22% odnotował Szczecin, o około 18% Gorzów Wielkopolski, natomiast w Kielcach odnotowano wzrost przestępczości o 24%. Ocena zjawiska przestępczości wymaga badań wiktyimizacyjnych prowadzonych w dłuższym okresie. Ogólne współczynniki wiktyimizacji ocenione za pomocą kwestionariusza Polskiego Badania Przestępczości (PBP) odnoszą się do następujących czynów: rozbój, pobicie, włamanie, kradzież samochodu, kradzież rzeczy z samochodu, inna kradzież (np. kieszonkowa, kradzież telefonu komórkowego, roweru)⁷. Zróżnicowanie przestrzenne nasilenia przestępczości jest w Polsce dość duże.

Ogólny współczynnik wiktyimizacji (innymi słowy – współczynnik przestępczości ogółem) wyliczony za pomocą kwestionariusza PBP wskazuje, że jest on najwyższy w województwie dolnośląskim, blisko o połowę wyższy od średniej krajowej. Bardzo wysoką przestępczość odnotowano również w obszarze działania Komendy Stołecznej Policji (KSP) obejmujący poza samą Warszawą powiaty: grodziski, legionowski, miński, nowodworski, otwocki, piaseczyński, pruszkowski, warszawski zachodni i wołomiński. Współczynnik dla Warszawy i okolic jest zaledwie o 0,7 punktu procentowego mniejszy niż dla województwa dolnośląskiego.

Najmniejsze jest natomiast zagrożenie przestępczością w trzech województwach: świętokrzyskim, warmińsko-mazurskim i podkarpackim, cechujących się relatywnie niską urbanizacją i stosunkowo niskim udziałem w wytwarzaniu PKB. W województwach o wysokim odsetku ludności wiejskiej ryzyko stania się ofiarą przestępstwa jest niemal dwukrotnie niższe od średniej krajowej i blisko trzykrotnie niższe niż na Dolnym Śląsku oraz

⁶ *Ibidem*, s. 55.

⁷ *Geografia występków i strachu. Polskie badanie przestępczości*, red. A. Siemaszko, Warszawa 2008, s. 17.

w obszarze KSP. Wieś jest więc, w świetle prowadzonych badań⁸ oazą spokoju, miasto zaś siedliskiem występków.

Na nasilenie przestępczości istotny wpływ ma też poziom zamożności danego obszaru, im zamożniejsze jest społeczeństwo danego terenu, tym większa jest tam przestępczość. Potwierdza się więc teza, że przyczyną przestępczości nie jest bieda, lecz bogactwo. Przeprowadzone analizy statystyczne ujawniły ponadto związek przestępczości z odsetkiem ludności w wieku 16–24 lat oraz z przeciętnymi miesięcznymi wydatkami gospodarstw domowych na alkohol. Brak jest natomiast wyraźnej zależności między poziomem przestępczości a stopą bezrobocia⁹.

Przestępczość w miastach wojewódzkich w Polsce jest rozpatrywana z punktu widzenia jej zróżnicowania między miastami oraz na tle zagrożenia w województwach. Analiza ta pokazuje wpływ czynników urbanizacji na poziom przestępczości.

Badania przeprowadzone dla roku 2007 wskazują, że w miastach wojewódzkich nasilenie przestępstw jest znacznie większe niż na obszarze całych województw. Średni współczynnik w tych miastach – na 1000 respondentów – wynosi 34, czyli o ponad 50% więcej niż dla województw¹⁰.

Najniebezpieczniej jest we Wrocławiu i Szczecinie, gdzie współczynniki są ponad połowę wyższe niż średnio w pozostałych stolicach województw. Najbezpieczniej z kolei żyje się w Rzeszowie i Krakowie (współczynniki równe odpowiednio 17 i 23), podobnie jak w całych otaczających je województwach (podkarpackim i małopolskim), gdzie zagrożenie przestępczością jest o 1/3 mniejsze niż średnio w kraju. Zaskakująca sytuacja nasilenia przestępczości wystąpiła w Kielcach, gdzie współczynnik równy 31 jest prawie trzykrotnie większy niż średnio w województwie świętokrzyskim uchodzącym za najbezpieczniejsze (współczynnik 11). Wśród miast, w których zagrożenie przestępczością jest ponad dwukrotnie większe niż w otaczających je województwach, znalazły się również Opole i Olsztyn.

Na tle swojego województwa najbardziej wyróżnia się Rzeszów, stolica województwa podkarpackiego, gdzie nasilenie przestępczości jest trzykrotnie mniejsze niż w miastach najbardziej zagrożonych przestępczością, tj. we Wrocławiu i Szczecinie.

Współczynniki wiktymizacji w miastach wojewódzkich i województwach dla 2007 roku przedstawia tabela 3 oraz rysunek 5.

Przestępstwa z użyciem przemocy obejmują pobicia i rozboje. Nasilenie tego typu przestępstw w miastach wojewódzkich jest o 1/4 większe niż

⁸ *Ibidem*, s. 24.

⁹ A. Siemaszko, *Przestępczość*, [w:] *Geografia występków i strachu*, op. cit., s. 24.

¹⁰ Województwo mazowieckie rozpatrywano tym razem bez wyróżnienia KSP, a podstawę analiz stanowiła tysiącosobowa próba pobrana z całego województwa mazowieckiego.

na terenie województw. Największe zagrożenie tego typu przestępstwami odnotowuje się w Bydgoszczy, a następnie w Opolu i Olsztynie (współczynniki ponad dwukrotnie wyższe niż średnia dla miast wojewódzkich). Mieszkańcy tych miast są narażeni na rozbój lub pobicie ponad trzykrotnie częściej niż pozostali mieszkańcy województw. Znacząco większe od średniego (7,7) jest również ryzyko stania się ofiarą pobicia lub rozboju w Łodzi i Szczecinie (współczynniki odpowiednio 11,9 i 9,8). Najbezpieczniejsze pod tym względem są Kielce, Rzeszów, Kraków oraz Zielona Góra. W Katowicach wskaźnik tych przestępstw jest stosunkowo niski, ale ze względu na dużą liczbę mieszkańców i relatywnie małą liczbę zbadanych w tym mieście respondentów, podany wskaźnik należy oceniać z dużą ostrożnością.

Włamania również zdarzają się częściej w miastach wojewódzkich niż na terenie całych województw. Największe nasilenie występuje we Wrocławiu, Szczecinie, Gdańsku i Kielcach. Stosunkowo wysokie zagrożenie włamaniami występuje również na terenie ich województw. Natomiast w Kielcach do włamań dochodzi prawie trzykrotnie częściej niż średnio w województwie. Najmniejsze jest ryzyko włamań w Opolu, Bydgoszczy i Olsztynie.

Wśród przestępstw tzw. **samochodowych**, do których zalicza się kradzieże samochodów oraz włamania do tych pojazdów, duże ryzyko włamania występuje w Szczecinie, Wrocławiu, Katowicach i Opolu. Wszystkie te miasta charakteryzują się dużym napływem zza zachodniej granicy samochodów z dobrym wyposażeniem, które stają się łupem złodziei. Najmniejsze ryzyko włamania do samochodu jest w Olsztynie (nikt z respondentów nie był ofiarą kradzieży rzeczy z samochodu), Rzeszowie, Białymstoku oraz Gdańsku. Kradzieże samochodów zdarzają się najczęściej w Poznaniu i Warszawie.

Ofiarami **innych rodzajów kradzieży** (kradzieże kieszonkowe, kradzieże ubrania, biżuterii, sprzętu sportowego, dokumentów, telefonu komórkowego, karty płatniczej, roweru itp.) najczęściej są mieszkańcy Wrocławia, a także Gdańska, Łodzi, Warszawy i Szczecina. Najmniejsze nasilenie omawianych kradzieży odnotowano w Rzeszowie i Lublinie. Mieszkańcy tych miast okradani są ponad trzykrotnie rzadziej niż mieszkańcy Wrocławia.

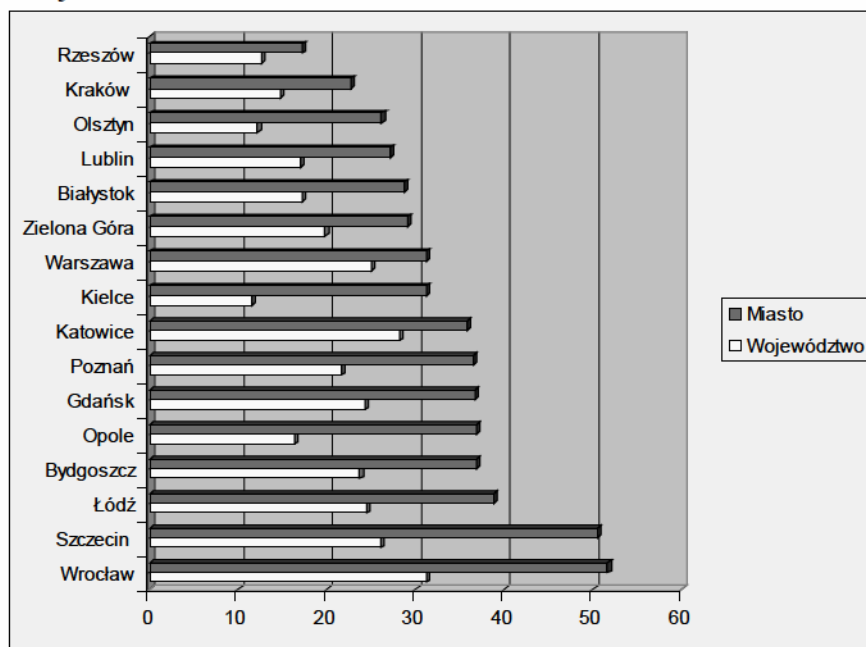
Zdecydowanie najniższa jest **zgłaszalność przestępstw** w Białymstoku i w Rzeszowie, gdzie policja nie wie o ponad 70% popełnionych przestępstw. Najwięcej natomiast przestępstw zgłasza się w Kielcach, Opolu oraz Lublinie. Do miast, w których odsetek zgłaszanych przestępstw jest zdecydowanie większy niż w ich województwach, należą także poza Opolem i Lublinem, Warszawa i Kraków.

Tabela 3. Współczynniki wiktymizacji w miastach wojewódzkich i województwach dla 2007 roku.

Miasto / Województwo	Współ- czynnik wiktymiza- cji ogółem	Prze- stępstwa z użyciem przemocy	Wła- manie	Kradzież samochodu i z samo- chodu	Inna kradzież	Zgłoszenia przestęp- stwa
Średnia dla miast wojewódzkich	34,6	7,7	11,8	8,3	6,8	46,7
Średnia w wojewódz- twach	22,3	5,7	7,2	4,2	4,6	48,4
Białystok	28,7	7,9	9,7	5,1	5,6	25,7
Podlaskie	17,2	4,2	7,2	2,8	3,0	43,4
Bydgoszcz	36,9	18,1	4,5	8,5	5,9	44,6
Kujawsko-pomorskie	23,7	6,5	7,9	5,3	4,0	39,7
Gdańsk	36,8	5,1	7,13	5,6	8,9	45,5
Pomorskie	24,3	6,9	8,7	4,3	4,4	52,7
Katowice	35,8	1,5	14,1	13,6	6,5	32,8
Śląskie	28,3	8,1	9,9	4,1	6,3	39,7
Kielce	31,3	2,9	17,0	7,2	4,3	62,1
Świętokrzyskie	11,5	2,3	4,4	2,5	2,2	60,5
Kraków	22,8	3,7	7,6	7,4	4,2	53,1
Małopolskie	14,8	3,6	4,9	2,7	3,6	42,5
Lublin	27,1	7,8	17,1	8,4	3,7	60,0
Lubelskie	17,1	5,8	3,9	4,0	3,5	48,0
Łódź	38,8	11,9	11,6	7,6	7,7	41,6
Łódzkie	24,5	7,2	9,2	4,6	3,6	56,6
Olsztyn	26,2	15,6	5,4	0,0	4,6	45,1
Warmińsko-mazurskie	12,2	4,6	4,2	1,6	1,7	42,6
Opole	36,9	16,2	3,5	11,4	5,9	60,2
Opolskie	16,3	4,9	3,8	3,6	4,0	48,7
Poznań	36,5	8,3	12,9	8,9	6,5	49,3
Wielkopolskie	21,6	6,2	6,3	4,7	4,4	49,4
Rzeszów	17,2	3,4	7,7	3,4	2,8	27,9
Podkarpackie	12,6	5,6	3,3	1,1	2,6	60,8
Szczecin	50,6	9,8	18,4	15,3	7,0	50,3
Zachodnio-pomorskie	26,1	5,3	9,9	5,4	5,5	49,8
Warszawa	31,2	5,4	11,5	6,8	7,5	51,0
Mazowieckie	25,0	8,3	7,9	5,4	6,4	44,2
Wrocław	51,7	6,9	19,8	13,7	11,3	41,3
Dolnośląskie	31,2	6,8	10,6	8,7	5,2	47,7
Zielona Góra	29,1	3,9	11,6	8,1	5,7	39,5
Lubuskie	19,8	4,7	6,6	5,0	3,6	57,6

Źródło: B. Gruszczyńska, *Przestępczość w miastach wojewódzkich*, [w:] *Geografia występków i strachu*, op. cit., s. 69–73.

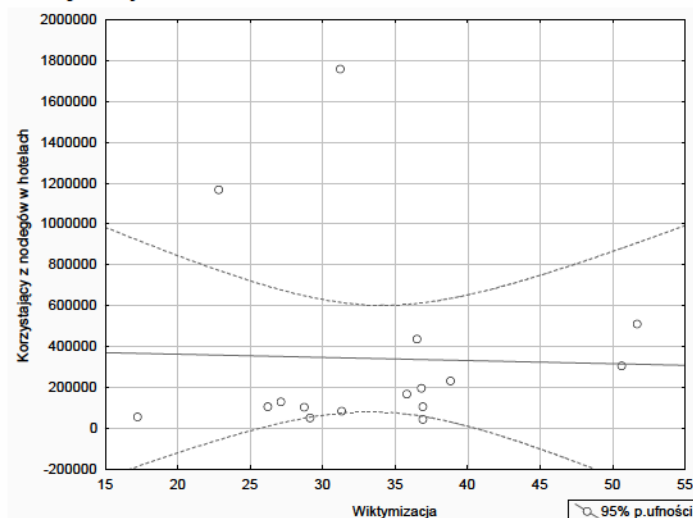
Rysunek 5. Współczynniki wiktyimizacji ogółem w miastach wojewódzkich i województwach w roku 2007.

Źródło: opracowanie własne na podstawie tabeli 3.

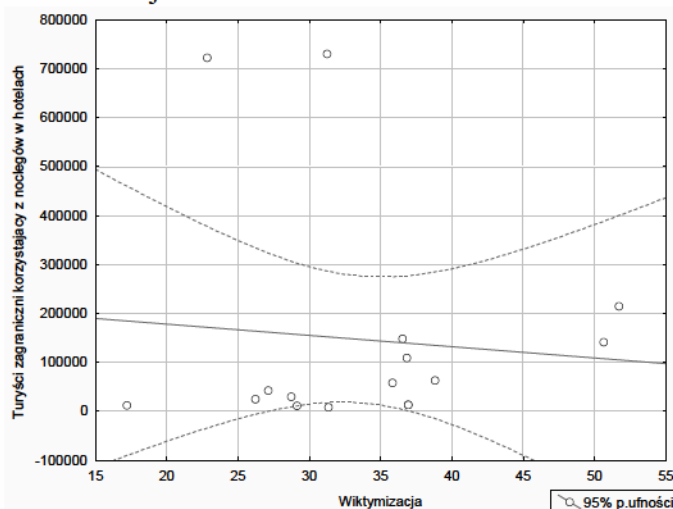
Współczynnik korelacji pomiędzy liczbą turystów korzystających z hoteli w poszczególnych miastach wojewódzkich, a ogólnym wskaźnikiem wiktyimizacji w tych miastach ma wartość – 0,03 i jest nieistotny (rys. 6). Podobnie kształtuje się współzależność pomiędzy wskaźnikiem wiktyimizacji a liczbą turystów zagranicznych korzystających z hoteli ($r = -0,09$; rys. 7).

Rysunek 6. Korelacja pomiędzy liczbą turystów korzystających z hoteli w poszczególnych miastach wojewódzkich a ogólnym wskaźnikiem wiktylizacji w tych miastach.

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych z tabeli 2 i 3.

Rysunek 7. Korelacja pomiędzy wskaźnikiem wiktylizacji a liczbą turystów zagranicznych korzystających z miejsc noclegowych w hotelach w miastach wojewódzkich.

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych z tabeli 2 i 3.

Wnioski z badań

1. Miasta, w których funkcja turystyczna odgrywa bardzo ważną rolę: Warszawa, Kraków, Wrocław, Poznań, Gdańsk, Szczecin i Olsztyn.
2. W pozostałych miastach wojewódzkich: Białymstoku, Bydgoszczy, Katowicach, Kielcach, Lublinie, Łodzi, Opolu, Rzeszowie i Zielonej Górze, relatywnie w stosunku do pierwszej grupy wymienionych miast, turystyka pełni mniej znaczącą rolę.
3. Badania przeprowadzone dla roku 2007 wskazują, że w miastach wojewódzkich nasilenie przestępstw jest znacznie większe niż na obszarze całych województw. Średni współczynnik w tych miastach – na 1000 respondentów – wynosi 34, czyli o ponad 50% więcej niż dla województw.
4. Najniebezpieczniej jest we Wrocławiu i Szczecinie, gdzie współczynniki są ponad połowę wyższe niż średnie w pozostałych stolicach województw. Najbezpieczniej z kolei żyje się w Rzeszowie i Krakowie (współczynniki równe odpowiednio 17 i 23), podobnie jak w całych otaczających je województwach (podkarpackim i małopolskim), gdzie zagrożenie przestępczością jest o 1/3 mniejsze niż średnio w kraju.
5. Zaskakująca sytuacja nasilenia przestępczości wystąpiła w Kielcach, gdzie współczynnik jest prawie trzykrotnie większy niż średnio w województwie świętokrzyskim uchodzącym za najbezpieczniejsze.
6. Wśród miast, w których zagrożenie przestępczością jest ponad dwukrotnie większe niż w otaczających je województwach, znalazły się również Opole i Olsztyn.
7. Na tle swojego województwa najbardziej wyróżnia się Rzeszów, stolica województwa podkarpackiego, gdzie nasilenie przestępczości jest trzykrotnie mniejsze niż w miastach najbardziej zagrożonych przestępczością, tj. we Wrocławiu i Szczecinie.
8. Wysokie wskaźniki przestępczości wiążą się z większym bogactwem i ilością spożywanego alkoholu. Występuje tu zależność dodatnia wprost proporcjonalna.
9. Natomiast brak korelacji pomiędzy wskaźnikami określającymi rozwój turystyki w poszczególnych miastach wojewódzkich a wskaźnikami przestępczości. Współczynnik korelacji pomiędzy liczbą turystów korzystających z hoteli w poszczególnych miastach wojewódzkich a ogólnym wskaźnikiem wiktyimizacji w tych miastach jest nieistotny.

Bibliografia

- Geografia występków i strachu. Polskie badania przestępczości*, red. A. Siemaszko, Warszawa 2008.
- Gruszczyńska B., *Przestępczość w miastach wojewódzkich*, [w:] *Geografia występków i strachu. Polskie badania przestępczości*, red. A. Siemaszko, Warszawa 2008.
- Mika M., *Turystyka miejska*, [w:] *Turystyka*, red. W. Kurek, Warszawa 2007.
- Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców wielkich miast. Kraków na tle innych miast europejskich*, red. K. Krajewski, Kraków 2008.
- Soroka P., *Strategia bezpieczeństwa zewnętrznego Polski*, Warszawa 2008.

Summary

As areas of tourist reception cities play an important role. The main reasons for visiting cities are: sightseeing, participation in cultural, religious and sports events, business meetings, conferences, trade fairs, visiting relatives, education and settling one's own personal affairs. The special role falls to historical cities which preserved original old architecture. The cities exploration by tourist requires preparation of services for tourists on appropriate level, requires care of cleanliness and aesthetics, and above all a sense of security.

Determinant of standard and quality of life in the cities is public safety of inhabitants and visitors. Research from 2007 indicates that the intensity of criminal offences is much bigger in a provincial capital than in any other area of all provinces.

The correlation between quantity of hotel guests in the individual provincial capitals and a general indicator of victimization at these cities is equal 0,03 and it is not significant. The shape of relation between indicator of victimisation and the number of foreign tourist using hotels is similar.